וסכינא דאשכבתא. פירש בקונטרס סכין שהקצבים מקצבין בה בשר וי"מ סכין ששוחטין בה שמקפיד שלא תיפגם ויש ליזהר שלא לטלטלו אפי' לצורך גופו דהוי כיתד של מחרישה דאפי' ר"ש מודה כדאמרינן בסוף מכילתין (דף קנז.):

מקצוע של דבילה. לא חשיב אלא כלים דלאו בני קיבול[א] דהא פשיטא דכוסות וקערות וצלוחיות היו מטלטלין:

איתיביה אביי מדוכה. בשלמא לדידי מוקמינן לצורך מקומו וה"מ לשנויי כר' נחמיה כדשני לעיל ואדני נמי הוה ידע דהא משני ליה רבה הכי לעיל אלא פריך לרבא אולי יאמר תירוץ אחר ורבא לא בעי לשנויי כר' נחמיה דלית הלכתא כוותיה ורבה דמשני ליה כר' נחמיה משום דמשמע ליה אין מטלטלין אותם בשום ענין: **הבא** נמי מחמה **לצל**. והא דנקט לקנב עליו בשר אע"ג דלצורך גופו ומקומו נמי שרי לאשמעינן דאפילו בהא פליגי ב"ש דלא שרו מחמת שמחת יו"ט:

לא סידור קנים. אע"ג דאין שבות (א) במקדש[ב] כמה שבותים[ג] אשכחן במקדש (ב) שגזרו פעמים לצורך כי הכא בקנים ומקלות לפי שהיו מחללים את השבת[ג]: (ג) **הרי היא ככל הכלים.** אע"ג דקודם התרת כלים נשנית איכא למימר ככל הכלים כענין כוסות וקערות: הא

אפיקטויזין בשבת ורב ששת התם לאו אורחיה הכא אורחיה אמר רב ששת מנא אמינא לה דתנן מחט של יד ליטול בה את הקוץ ורב נחמן התם פקיד הכא לא פקיד: **מתני'** קנה של זיתים אם יש קשר בראשו מקבל טומאה ואם לאו אין מקבל טומאה [א]בין כך ובין כך ניטל בשבת: **גמ'** אמאי פשוטי כלי עץ הוא [ב]ופשוטי כלי עץ אינן מקבלין טומאה מ"ט [ג]דומיא דשק בעינן תנא משמיה דר' נחמיה [ד]בשעה שמהפך בזיתים הופכו ורואה בו: **מתני'** [ה]ר' יוסי אומר [ו]כל הכלים ניטלין [ז]חוץ מן המסר הגדול ויתד של מחרישה: **גמ'** אמר ר"נ האי [ח]אוכלא דקצרי כיתד של מחרישה דמיא אמר אביי [ט]הרבא דאושכפי וסכינא דאשכבתא וחצינא דנגרי כיתד של מחרישה דמי ת"ר [י]בראשונה היו אומרים שלשה כלים ניטלין בשבת מקצוע של דבילה וזוהמא ליסטרן של קדרה וסכין קטנה שעל גבי שלחן התירו וחזרו והתירו וחזרו והתירו עד שאמרו כל הכלים ניטלין בשבת חוץ מן מסר הגדול ויתד של מחרישה מאי התירו וחזרו

אפיקטויזין. להקיל. שותה משקים ומקיל ולא לרפואה אלא להריק את מעיו שיוכל לאכול ולשתות (ה) [היוס] הרבה כדאמרי' בפרק חבית(ו). ואע"ג דלא גזור בה משום שחיקת סממנין דהא לאו לרפואה היא אסור משום דמתקן גברא: **הכא אורחיה.** והרי הוא כמי שמאכילו ומשקהו: **ליטול בה את הקוץ.** אלמא תקוני גברא במידי דלאו לרפואה דליכא משום שחיקת סממנין שרי: **פקיד.** הקוץ הזה אינו מחובר בו אלא מופקד ונתון שם והוצאה זו אינו תיקון: **הכא לא פקיד.** ודמי למלאכה שמסדלן ומכניסן למקום חבור: **מתני' קנה של זיתים.** לאחר מסיקתן לובר במעטן ושמנן מתאסף בתוכן ונוח ללאת ויש לו קנה להפכן בו ולבדוק אם כמרו כל ברכן ומגיען לבית הבד: **אם יש קשר בראשו.** כעין פקק של קנה קולמוס: **מקבל טומאה.** דכלי הוא לפי שעב בראשו קלת: **ואם לאו.** לא דמי לכלי. ובגמ' מפרש לה: **גמ' ואמאי.** כי יש בו קשר בראשו נהי נמי דקשר משוי ליה מנא מיהו פשוטי כלי עץ הוא שאפילו חלול הוא אין חלולו עשוי לקבל כלום: **הופכו ורואה.** בחלל ראשו שמשתייר שם ע"י שהוא פקוק בקשר מן השמן הזב מן הזיתים ובודק בו אם הגיעו לעצור וזו היא לו קבלה בחלל שלו ואם לאו שאין קשר בראשו אין השמן נראית שם מפני שאינו פקוק וכולו חלל הלכך לאו לקבל הוא עשוי והוי פשוטי כלי עץ וכין כך וכין כך ניטל בשבת דהא כלי הוא להפוך בו זיתים: **מתני' מסר הגדול.** מגירה גדולה שעשויה לקצוץ קורות: **ויתד של מחרישה.** הוא כלי גדול העשוי כסכין שבו עושין חריץ של תלם המענה קולטר"ל בלע"ז. דהכך קפיד עלייהו ומייחד להם מקום דלא חזו למלאכה אחרת: **גמ' אוכלא דקצרי.** כלי נחושת העשוי כנפה נקבים נקבים והוא של כובסים ונותנו על הבגדים ומזלף בו המים עליהן. וי"מ שמגמרין מוגמר מתחתיו והבגדים מונחין עליו ומתגמרין דרך הנקבים: **חרבא דאושכפי.** סכין של רצענין: **וסכינא דאשכבתא.** סכין של בית המקולין שהקצבין מקצבין בו בשר: **חצינא.** דולויר"ל. כל הני קפדי עלייהו משום דמפגמי ומקלי להו בידים: **ג' כלים.** ותו לא ולקמן אמרינן דבימי נחמיה בן חכליה בבית שני גזרו על

ומדוכה כולם קודם התרת כלים נשנו. ולפיכך נשנו באיסור. קנים, הם קנים של לחם הפנים והן שנויין במסכת מנחות שאסור בשבת סידורן ונטילתן מתוך לחם הפנים. מקלות, מפורש בפסחים בזמן שחל י"ד להיות בשבת, אסר ר' אלעזר לטלטל מקל ולהניחו על כתיפו

וסכינא דאשכבתא. פירש בקונטרס סכין שהקצבים מקצבין בה בשר וי"מ סכין ששוחטין בה שמקפיד שלא תיפגם ויש ליזהר שלא לטלטלו אפי' לצורך גופו דהוי כיתד של מחרישה דאפי' ר"ש מודה כדאמרינן בסוף מכילתין (דף קנז.):

מקצוע של דבילה. לא חשיב אלא כלים דלאו בני קיבול[א] דהא פשיטא דכוסות וקערות וצלוחיות היו מטלטלין:

איתיביה אביי מדוכה. בשלמא לדידי מוקמינן לצורך מקומו וה"מ לשנויי כר' נחמיה כדשני לעיל ואדני נמי הוה ידע דהא משני ליה רבה הכי לעיל אלא פריך לרבא אולי יאמר תירוץ אחר ורבא לא בעי לשנויי כר' נחמיה דלית הלכתא כוותיה ורבה דמשני ליה כר' נחמיה משום דמשמע ליה אין מטלטלין אותם בשום ענין: **הבא** נמי מחמה **לצל**. והא דנקט לקנב עליו בשר אע"ג דלצורך גופו ומקומו נמי שרי לאשמעינן דאפילו בהא פליגי ב"ש דלא שרו מחמת שמחת יו"ט:

לא סידור קנים. אע"ג דאין שבות (א) במקדש[ב] כמה שבותים[ג] אשכחן במקדש (ב) שגזרו פעמים לצורך כי הכא בקנים ומקלות לפי שהיו מחללים את השבת[ג]: (ג) **הרי היא ככל הכלים.** אע"ג דקודם התרת כלים נשנית איכא למימר ככל הכלים כענין כוסות וקערות: הא

והתירו וחזרו והתירו אמר אביי התירו דבר שמלאכתו להיתר לצורך גופו וחזרו והתירו דבר שמלאכתו להיתר לצורך מקומו וחזרו והתירו דבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו אין לצורך מקומו לא ועדיין בידו אחת אין בשתי ידיו לא עד שאמרו כל הכלים ניטלין בשבת ואפי' בשתי ידים א"ל רבא מכדי התירו קתני מה לי לצורך גופו מה לי לצורך מקומו אלא אמר רבא [י]התירו דבר שמלאכתו להיתר בין לצורך גופו ובין לצורך מקומו וחזרו והתירו מחמה לצל וחזרו והתירו דבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו ולצורך מקומו אין מחמה לצל לא ועדיין באדם אחד אין בשני בני אדם לא עד שאמרו כל הכלים ניטלין בשבת אפילו בשני בני אדם [יא]איתיביה אביי מדוכה אם יש בה שום מטלטלין אותה ואם לאו אין מטלטלין אותה הכא במאי עסקינן מחמה לצל איתיביה [יב]ושוין שאם קצב עליו בשר שאסור לטלטלו הכא נמי מחמה לצל אמר ר' חנינא [יג]בימי נחמיה בן חכליה נשנית משנה זו דכתיב [1]בימים ההמה ראיתי ביהודה דורכים גתות בשבת ומביאים הערימות אמר ר' אלעזר קנין ומקלות גלוסטרא ומדוכה כולן קודם התרת כלים נשנו קנין דתנן[יד] [יז]לא סידור הקנין ולא נטילתן דוחה את השבת מקלות דתנן[טו] [יח]מקלות דקין חלקין היו שם ומניחו על כתפו ועל כתף חבירו ותולה ומפשיט [יט](אמר) רבי אלעזר ארבעה עשר שחל להיות בשבת מניח ידו

טלטול כל הכלים כדי לגדור גדר להחמיר באיסורי שבת מפני שהיו מקילין בה: **מקצוע.** איזמל שמחתכין בו דבלה. יעשהו במקצועות מתרגמינן באיזמליהון (ישעיה מד): **זוהמא ליסטרון.** כף גדולה שמסלקין בו זוהמא של קדרה: **וסכין קטן.** שחותכין בו לחם ובשר ואוכלין. דהני תדירין בתשמיש: **הפירו.** עוד כשראו שחזרו להזהר קלת באיסור שבת וחזרו והתירו כשנזהרו יותר וחזרו והתירו ולקמיה מפרש מאי כולהו הגך התירו: **עד שאמרו.** עוד חזרו והתירו את הכל עד שאמרו הכל ניטלין חוץ מן המסר הגדול כו': **הפירו.** לטלטל. דבר שעיקר מלאכתו בחול להיתר לדבר המותר בשבת התירו לטלטל לצורך גופו אם הוצרך להשתמש בגוף הכלי אבל לא משום שהוצרך למקומו: **וחזרו והפירו.** את אלו לצורך מקומו: **וחזרו והפירו אף מי שמלאכתו לאיסור.** והוצרך לו בשבת לגופו למלאכת היתר ומיהו לא הותרו אלו לצורך מקומו: **כל הכלים.** הללו שאמרנו חוץ מן המסר הגדול דלא שרי לא לצורך גופו ולא לצורך מקומו. ואפי' דמתרץ הכי הדר ביה לגבי רבה דאמר לעיל [קכב:] קורנס של נפחים שנינו דדבר שמלאכתו לאיסור שרי לצורך גופו: **א"ל רבא מכדי.** לצורך התירו בפעם ראשונה: **מה לי גופו מה לי מקומו.** תרוייהו צורך נינהו: **מחמה לצל.** שאינו צריך לו עכשיו לא לגופו ולא למקומו אלא חס עליו שמא יתבקע בחמה: **עד שאמרו.** היינו עוד היתר אחרינא כל הכלים אפי' גדולים. ומיהו לכדאוקימנא של היתר אפי' מחמה לצל ושל איסור לצורך גופו או מקומו: **אין מטלטלין אותה.** בשלמא לדידי אין מטלטלין אותה לצורך מקומה קאמר אלא לדידך אמאי: **משנה זו.** דלעיל בראשונה היו אומרין ג' כלים ותו לא משום דהוו מזלזלים בשבתות דכתיב בימים ההמה וגו': **קנים ומקלות כו'.** משניות הן כדמפרש ואזיל: **קודם הפרת כלים.** מנין האחרון שהותרו כולן לצורך גופן לאביי ולרבא אף לצורך מקומו: **לא סידור הקנים.** שהיו נותנין במערכת לחם הפנים בין חלה לחלה להפרידן ליכנס הרוח ביניהן שלא יתעפשו: **ולא נטילתן.** מן המערכה ישנה: **דוחה את השבת.** אלא נכנס בע"ש ונוטל הקנים ונמחר מסלק המערכה הישנה ומסדר החדשה בלא קנים ולמולאי שבת נכנס ונותן הקנים ביניהן. זו נשנית קודם היתר מנין הראשון דהא מלאכתן להיתר וקאסר להו לצורך גופו: **מקלין דקין וחלקין היו.** בעזרה בפסח שחל להיות י"ד בחול:

ידו

וכו'. א"ר חנינא בימי נחמיה בן חכליה נשנית משנה זו דכתיב בימים ההמה ראיתי ביהודה דורכים גיתות בשבת, כיון שראום כך שהקילו בשבת, אסרו להן כל הכלים ושרי להו הא דתנו רבנן בראשונה היו אומרים שלשה כלים ניטלין בשבת, מקצוע של דבילה וזוהמליסטרון של קדירה וסכין קטנה, כיון שנגררו וחזרו לדקדק בשמירת שבת, היו מתירין להן והולכין עד שהתירו הכל חוץ ממסר הגדול ויתד של מחרישה. וכך הוא מפורש בתלמוד א"י. **א"ר אלעזר קנים ומקלות וקלוסטרא** ומדוכה כולם קודם התרת כלים נשנו, ולפיכך נשנו באיסור. קנים, הם קנים של לחם הפנים והן שנויין במסכת מנחות שאסור בשבת סידורן ונטילתן מתוך לחם הפנים. מקלות, מפורש בפסחים בזמן שחל י"ד להיות בשבת, אסר ר' אלעזר לטלטל מקל ולהניחו על כתיפו

עין משפט נר מצוה

יא א מיי' פכ"ו מהל' שבת הלכה ז:
יב ב מיי' פ"ל מהלכות כלים הלכה י:
יג ג מיי' שם פ"ב הל"ב:
יד ד ה מיי' פכ"ה מהל' שבת הלכה ט ע"ש מגן לאוין סה טור ושו"ע או"ח סימן שח סעיף ח:
טו ו מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ג ד:
טז ז מיי' פ"ה מהלכות תמידין ומוספין הלכה יא:
יז ח מיי' פ"ל מהלכות ק"פ הלכה יד:

מוסף רש"י

ר' יוסי אומר כל הכלים ניטלין. ואפילו מלאכתן לאיסור (לקמן קנז.). חוץ מן המסר הגדול. מגירה שהיא לאומנין לקוץ בה עצים ומוקצה מחמת חסרון כיס הוא, אלא שאם יצאתה תריסים שהוא עשוי כסכין אלא פגימות (לקמן קנז.). ויתד של מחרישה. החופר את הקרקע קולטר"ל בלע"ז (שם). ושוין. ב"ש וב"ה שמלגו בטולין את העלי לקנב עליו בשר ביו"ט, שאם קצב עליו בשר. שעשה לצורך שמחת יו"ט, שאסור לטלטלו. דהא דקאמר ב"ה משום שמחת יו"ט קאמר, אלמא משום דעלי מלאכתו לאיסור לכמיסת טרגים וטיסני וקליפת עצים לעבד בהן עורות אסור (לעיל קכג.). מקלות דקין חלקין. ממוזלקין, מפולגות קליפתן (פסחים סד.).

מוסף תוספות

א. ואין משמשין אלא דברים אחרים. תוס' הרא"ש. ב. (ש)[ו]אסור טלטול אינו אלא משום שבות. ריטב"ש. ג. בענין הוצאות שבת, הפריזו בגזירתם לגזור טלטול אף במקדש. ריטב"ש.

רב נסים גאון

בשעה שמהפך בו זיתים הופכו ורואה בו. בגמ' דבני מערבא גרסי דבי ר' ינאי אמרי קנה שהתקינו להפך בו זיתים כיצד הוא יודע, אם היה מלוכלך במשקה ידוע שנגמר מלאכת המעטן ואם לאו בידוע שלא נגמרה מלאכת המעטן. אמר לון ר' לא תני שמואל אלא להיות שולה בו את הזיתים. ומשום הכי אמרי דמקבל טומאה והואיל וככלי קיבול דמי. **אמר רב נחמן האי אוכלא דקצרי כיתד של מחרישה** דמי. אוכלא דקצרי הוא כלי שדומה לדלעת ומנוקב הוא כולו נקבין ובו מזלפין מים הכובסין על הבגדים. ומשכחת לה בפרק כל ישראל יש להם חלק [סנהדרין צב] אמרו מנקבין אותו ככברה, אמר אביי כאוכלא דקצרי.

רבינו חננאל

אפיקטויזין בשבת כו'. ורבותינו הגאונים אמרו פי' אחר, ואנן כתבנו מה שקיבלנו מרבותינו. **קנה של זיתים וכו'.** ואמרינן אמאי פשוטי כלי עץ הוא ואין מקבלין טומאה. ומפרקינן תנא משמיה דר' נחמיה בשעה שמהפך בו את הזיתים הופכן ורואה בו. ולא פי' מה(ו) הוא רואה בו, אבל פורש בתלמוד א"י, קנה שהתקינו להיות בודק בו הזיתים כיצד הוא יודע, אם מלוכלך במשקה בידוע שנגמרה מלאכת המעטן, ואם לאו בידוע שלא נגמרה מלאכת המעטן, א"ל ר' מנא לא תני שמואל אלא להיות שולה בו הזיתים, כלומר יש בו בית קיבול. **אמר רב נחמן האי אובלא** דקצרי, כיתד של מחרישה דאמי, ואסור לטלטלה. פי' אובלא, אבן גדולה שנותן הכובס עליה הירייעה שרוצה ללבנה והיא שרויה במים ומכה עליו במזורי, מכה ומהפך ומכה, ועוד שורה ומכה. ואחרי שישלים [נ"א: שמשלים] שוטחה ומייבשה, ועוד חוזר ושורה אותה פעם אחר פעם עד שתתלבן היטב. וי"א כלי חרש מנוקב שכופין אותו ע"ג

מסורת הש"ס

(א) [מולין כה.], ב) לעיל פב: מגיגה כו: ממחות לו: [בכורות לח.], ג) [במשנה שבמגיות ליתא ר' יוסי אומר וכן מוכח מסוגיא דלקמן קנז. ע"ש אבל בעיריובין לה. איתא סבר לה כר' יוסי דאמר כל הכלים ניטלין וכו' וכ"ע ובן בריי"ף ורא"ש איתא ר' יוסי אומר כל הכלים וכו'], ד) לקמן קנז. עיריובין לה., ה) [ג' הערוך בערך אבל אוכלא וע"ש פירושו בשני אופנים], ו) [תוספ' פט"ו], ז) [לעיל קכג. לקמן קכד.], ח) ביצה יא. [תוספ' ביצה פ"ל], ט) [עי' תוס' ב"ק לד: ד"ה בימין], י) ממחות לו., כ) פסחים סד., ל) [ל"ל ר' אלעזר אומר], מ) [רש"ן], נ) [לקמן קמז:], ס) [וע"ע תוס' ממחות לז. ד"ה לא לא סדור ותוספות עיריובין דף קב: ד"ה והעלין], ע) שייך לדף קכד.,

תורה אור השלם

1 בַּיָּמִים הַהֵמָּה רָאִיתִי בִיהוּדָה דֹרְכִים גַּתוֹת בַּשַּׁבָּת וּמְבִיאִים הָעֲרֵמוֹת וְעֹמְסִים עַל הַחֲמֹרִים וְאַף יַיִן עֲנָבִים וּתְאֵנִים וְכָל מַשָּׂא מְבִיאִים יְרוּשָׁלִַם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וָאָעִיד בְּיוֹם מִכְרָם צָיִד: נחמיה יג טו

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה לא פירוש וכו' דאין שבות. נ"ב ע"ל פרק המצניע דף לה בתוס' ד"ה שלא זילחא:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה לא וכו' אשכחן במקדש. ע"ל דף קכו ע"א תוס' ד"ה והמונח:

לעזי רש"י

קולטר"א. קנקן של מחרשה (היתד הפולחת את הקרקע).
דולויר"א [דולידויר"א]. מעצד (מעין גרזן).

רבינו חננאל (המשך)

גחלים ומקטרם בגפרית הכלים ללבנם. אמר אביי חרבא דאשכפתא, וסכינא דאשכבתא וחצינא דנגרי הכלים ללבנם. אמר אביי חרבא דאשכפתא, וסכינא דאשכבתא וחצינא דנגרי כיתד של מחרישה דמו ואסור לטלטלם. חרבא דאושכפי, איזמל של שכף מדתרגמינן עשה לך חרבות צורים, איזמלון חריפין. סכינא דאשכבתא, סכין המיוחדת לשחיטה בלבד. חצינא דנגרי, הוא גרזן, והוא המעצד של חרש. כיון דקפדי אפגמיהו קבע ליה מקום ומסיע דעתו מלעשות בהן מלאכה אחרת, הללו וכיוצא בהן שהן מוקצה מחמת חסרון כיס, אסור לטלטלן בשבת. הרי מפורש בסוף פרק מי שהחשיך דכולהו הני היינו טעמא דאסירי משום דמוקצה מחמת חסרון כיס נינהו, ואפילו ר' שמעון מודה דתנן סתמא לדברי הכל כל הכלים ניטלין בשבת חוץ מן המסר הגדול ויתד של מחרישה. מקצוע של דבילה, כלי ברזל שחותכין בו דבילה. זומליסטרון, תרווד שמהפך בו הקדירה, כדתנן זומליסטרא שנוטל כפה טמאה מפני המזלג